

УДК 657.1.012.1

Вікторія Олійник

ОПЛАТА ПРАЦІ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Викторія Олейник

ОПЛАТА ТРУДА В ГОСУДАРСТВЕННОМ СЕКТОРЕ:
ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Viktoriia Oliinyk

LABOR PAYMENT IN THE PUBLIC SECTOR: TERMINOLOGICAL ASPECT

На основі наукових джерел та законодавчих актів досліджено економічну сутність понять: «заробітна плата», «оплата праці», «виплати працівникам», розкрито різні підходи до трактування змісту, проведено їх порівняльний аналіз. Запропоновано авторське визначення досліджуваних категорій для установ сектору загального державного управління України, встановлено їх взаємозв'язок.

Ключові слова: заробітна плата, оплата праці, виплати працівникам, бюджетні установи, стандарти бухгалтерського обліку.

Рис.: 1. Табл.: 1. Бібл.: 38.

На основе научных источников и законодательных актов исследована экономическая сущность понятий: «заработная плата», «оплата труда», «выплаты работникам», раскрыты различные подходы к трактовке содержания, проведен их сравнительный анализ. Предложено авторское определение исследуемых категорий для учреждений сектора общего государственного управления Украины, установлено их взаимосвязь.

Ключевые слова: заработная плата, оплата труда, выплаты работникам, бюджетные учреждения, стандарты бухгалтерского учета.

Рис.: 1. Табл.: 1. Библ.: 38.

The article researched the economic essence of the concepts of «salary», «labor payment», «employee benefits» based on scientific sources and legislative acts, revealed different approaches to the interpretation of the content, carried out the comparative analysis. Proposed the author's definition of the investigated categories for public sector entities of Ukraine, established their interrelation.

Key words: salary, labor payment, employee benefits, public institutions, accounting standards.

Fig.: 1. Tabl.: 1. Bibl.: 38.

JEL Classification: M 00

Постановка проблеми. Бюджетні установи відіграють важливе значення в економіці держави та сучасному суспільстві, адже впливають на розвиток економічних процесів та забезпечення громадян. Виплати працівникам є основним видом доходів працівників, особливо бюджетної сфери, тому від розміру виплат залежить рівень їх добробуту і ставлення до роботи. Рівень виплат працівникам та їх структура мають важливе соціальне значення і виступають основним мотиватор праці. У зв'язку з цим актуальним питанням є розуміння сутності виплат працівникам, адже об'єктивно трактування економічного терміна, що ґрунтується на практичних дослідженнях, має вагоме значення як для бухгалтерського обліку, так і для кожної бюджетної установи. З метою чіткого сприйняття економічної інформації, усунення багатьох теоретичних та практичних проблем, що виникають у бухгалтерському обліку, важливо встановити відмінності та спільні риси між поняттями «заробітна плата» і «оплата праці» та їх взаємозв'язок з терміном «виплати працівникам».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності заробітної плати та оплати праці досліджували зарубіжні науковці, серед яких: Д. Рікардо, А. Сміт, Ж.-Б. Сей, Дж. Кейнс та ін. Значний внесок у дослідження теоретичних і практичних аспектів заробітної плати та оплати праці зробили вітчизняні вчені: М. Панкова (у своїх працях розкрила сутність оплати праці за умов економічної кризи [1]), С. Шелешникова (визначила заробітну плату як мотиватор для працюючих [2]). Результати досліджень, пов'язані з проблемами виплат працівникам, висвітлені у працях вітчизняних учених: Ф. Бутинця [3], С. Голова [4], Р. Джоги [5], С. Свірко [6], І. Жиглей [7] та стосуються розроблення теоретичних і методичних питань з обліку виплат працівникам і напрямів адаптації положень міжнародних стандартів до вітчизняної облікової практики. О. Ф. Ярмолук досліджувала облікові аспекти виплат працівникам [8], О. В. Кравченко

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

вивчав питання організації обліку виплат працівникам бюджетних установ за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку [9].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Зважаючи на вагомий напруження науковців, слід зауважити, що в економічній літературі відсутнє висвітлення поняття «виплати працівникам» як одного з основних у бухгалтерському обліку установ сектору загального державного управління України та відсутнє формулювання категорії «заробітна плата» з позиції бюджетної установи. Саме дослідження та висвітлення економічного змісту цих понять дозволить усунути теоретичні бар'єри та сформулювати якісну інформацію щодо виплат працівникам з метою управління фондом оплати праці бюджетних установ.

Мета статті. Розкрити сутність понять: «виплати працівникам», «заробітна плата», «оплата праці» на основі порівняльного дослідження вітчизняних і зарубіжних джерел, нормативно-правових актів, сформулювати власне визначення терміна «виплати працівникам» як однієї з основних економічних категорій та об'єкта бухгалтерського обліку для установ сектору загального державного управління України, надати визначення поняттю «заробітна плата» загалом та з позиції бюджетної установи, висвітлити взаємозв'язки між досліджуваними термінами.

Виклад основного матеріалу. Виплати працівникам як економічну категорію зараховують до найскладніших. У нормативно-правовій базі України, що регулює теоретичні та методичні аспекти бухгалтерського обліку бюджетних установ, детально не розкрито зміст самого поняття. Проте вітчизняні та зарубіжні науковці активно досліджують та висвітлюють сутність термінів «заробітна плата» і «оплата праці».

Економічна сутність поняття «заробітна плата» характеризується різносторонністю і потребує комплексного підходу до її трактування. Формування та розвиток соціально-трудових відносин супроводжується еволюцією поняття «заробітна плата». Так, В. Петті та Д. Рікардо вважали, що зарплата є грошовим виразом «мінімуму засобів існування». А. Сміт у своєму науковому дослідженні зазначає, що заробітна плата включає в себе вартість життєвих засобів людини, щоб вона могла «працювати». А. Маршалл – лідер неокласичного напрямку в економічній науці, до «життєво необхідних засобів» відносив уже засоби «щоб працювати» і «щоб жити». На початку XIX століття була поширена теорія заробітної плати, що ґрунтується на теорії «трьох факторів» Ж.-Б. Сея, яку він детально розкрив у праці «Трактат з політичної економії» [10]. У сучасній економічній теорії праця як фактор виробництва є фізичною та інтелектуальною діяльністю людини, спрямованою на виробництво економічних благ і надання послуг [11], а заробітна плата – ціною, що виплачується за використання праці найманого робітника. Американські економісти – П. Самуельсон та В. Нордгауз – прихильники цієї концепції.

У науковій літературі є кілька десятків трактувань сутності заробітної плати, що пояснюється різними поглядами дослідників, деякі з них подані в таблиці.

Таблиця

Дослідження дефініції «заробітна плата» у різних літературних джерелах

Автор	Визначення
1	2
Бугинець Ф. Ф.	Заробітна плата – оплата праці найманих працівників, яка виражає перетворену форму вартості і ціни робочої сили [12, с. 70]
Грішнова О. А.	Заробітна плата – це елемент витрат виробництва, і водночас головний чинник забезпечення матеріальної зацікавленості працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці [13]
Дошак М. В., Ляш О. І.	Заробітна плата як соціально-економічна категорія є певною частиною прибутків громадян, що фіксується у грошовій формі, у структурі національного прибутку країни [14, с. 166]

Закінчення табл.

1	2
Золотогоров В. Г.	Заробітна плата – сукупність виплат у грошовій (валютній) і (або) натуральній формі, отриманих робітником (нарахованих йому) за певний період часу (день, місяць, рік) [15, с. 121]
Кулішов В. В.	Заробітна плата – ціна використання праці найманого працівника [16, с. 295]
Мандибура В. О.	Заробітна плата – грошова винагорода, яку отримує працівник за роботу протягом повного робочого часу (рік, тиждень, день) [17, с. 5]
Михайленко О. В.	Заробітна плата – це елемент ринку праці, ціна, за якою працівник продає послуги робочої сили, тобто виражає ринкову вартість використання найманої робочої сили [18]
Мочерний С. В.	Заробітна плата – грошовий вираз вартості і ціни робочої сили [19]
Науменко В. І.	Заробітна плата – частина вартості у грошовій формі, яка в результаті його розподілу надходить працівникам залежно від кількості та якості затраченої ними праці [20, с. 94]
Пищуліна О. М.	Заробітна плата є концентрованим виявленням ефективності економіки і соціальної політики держави та спроможності суспільства в цілому захищати право людини на гідне життя [21, с. 133]
Поклад І. І.	Заробітна плата – економічна форма, що застосовується суспільством для встановлення міри праці та міри заохочення [22, с. 58]
Яременко Л. М.	Заробітна плата – це грошовий дохід працівників, що залежить від кількості витраченої праці під час створення матеріального блага або конкретного товару, або витрат робочого часу при наданні послуги [23, с. 190]
Стаття 14, пп. 14.1.48 ПКУ	Заробітна плата – це основна та додаткова заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, які виплачуються (надаються) платнику податку у зв'язку з відносинами трудового найму згідно із законом [24]

Джерело: узагальнено автором.

На основі наведеної інформації в табл., доцільно зазначити, що підходи науковців щодо дефініції «заробітна плата» неоднозначні і різносторонні. С. В. Мочерний стверджує, що поняття заробітної плати слід розглядати з кількох позицій, а саме: з позиції підприємця; з позиції працівника; як елемент ринку праці; як грошове вираження вартості та ціни товару «робоча сила» і частково результативності її функціонування [25, с. 584]. І. М. Тимош вважає, що потрібно розглядати також як економічну категорію, що відображає відносини між роботодавцем і найманим працівником з приводу розподілу новоствореної вартості [26]. Вищенаведене свідчить, що заробітна плата відображає взаємодію багатьох економічних процесів та суб'єктів економічних відносин, проте у дослідженнях науковців відсутнє виокремлення цієї категорії з позиції установи державного сектору.

Відповідно до Закону України «Про оплату праці» заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу [27, с. 1].

Враховуючи вищезазначене, слід навести власне визначення з позиції бюджетної установи: заробітна плата – це елемент фінансування видатків на оплату праці, що впливає на фінансовий результат установи сектору загального державного управління і водночас головний чинник забезпечення матеріальної зацікавленості працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці, що є запорукою підвищення ефективності діяльності бюджетної установи і держави в цілому.

Узагальнюючи аналіз позицій науковців та законодавчих актів України, доцільно сформулювати власне визначення економічної категорії «заробітна плата» з позиції працівника бюджетної установи: це винагорода, обчислена у грошовому виразі, порядок обчислення якої регламентовано трудовим договором, яка є ціною за виконані роботи і надані послуги працівника споживачам бюджетних послуг та основним мотиваційним фактором, рівень якого впливає на якість та кількість затраченої праці.

Крім терміна «заробітна плата», у науковій літературі та практичній діяльності широко використовують поняття «оплата праці». Проте серед науковців немає одностай-

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

ності в розумінні співвідношення цих термінів. Так, А. Ю. Пашерстник вважав їх синонімами [28, с. 160], а Р. З. Лівшиць був переконаним у їх співвідношенні як частини і цілого [29, с. 7].

У своєму дослідженні «Оплата праці і заробітна плата: щодо питання термінології» І. Лаптії стверджує, що оплата праці є ширшим поняттям, порівняно із заробітною платою. Науковець розкриває сутність оплати праці як системи юридичних норм, спрямованих на організацію всієї системи правовідносин у цій сфері і регламентацію окремих її елементів, пов'язаних із забезпеченням та здійсненням роботодавцем виплат працівникам [30, с. 82]. Заробітна плата, на її думку, – це винагорода, включаючи виплати стимулюючого характеру, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові своєчасно та систематично за виконану ним роботу [30, с. 84]. В. І. Прокопенко стверджує, що заробітна плата – це винагорода, обчислена у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [31, с. 354], а оплата праці – це винагорода, що встановлюється попередньо в державно-нормативному порядку або за угодою сторін трудового договору [31, с. 365]. Порівнюючи за змістом терміни «заробітна плата» і «оплата праці», О. В. Смирнов вважає, що заробітна плата є заробленою платою [32, с. 303] та ототожнює її з поняттям «оплата праці» [32, с. 304–306].

В. М. Божко здійснив порівняльне дослідження термінологічних відмінностей понять «оплата праці» та «заробітна плата» на прикладі чинних трудових кодексів колишніх республік СРСР, на підставі якого стверджує, що жодному із законодавців так і не вдалось коректно та системно розмежувати досліджувані терміни [33].

У статті «Розмежування змісту термінів «заробітна плата» і «оплата праці» на основі аналізу наукових праць ХХІ століття» В. М. Божко зробив висновки, що існує три погляди на співвідношення змісту окреслених термінів: 1) вони є синонімами, тобто тотожні за змістом; 2) вони співвідносяться як частина та ціле; 3) вони взаємопов'язані причинно-наслідковим зв'язком: оплата праці характеризує певний процес (як систему відносин), наслідком якого є заробітна плата як предмет (винагорода) [34].

Враховуючи результати нашого дослідження, можемо стверджувати, що нині у законодавчій базі України та наукових роботах вітчизняних учених немає чіткого розмежування таких понять, як «заробітна плата» і «оплата праці». Однак терміни «оплата праці» та «заробітна плата», на нашу думку, взаємопов'язані причинно-наслідковим зв'язком: термін «оплата праці» більш широкий, і ми пропонуємо авторське визначення в контексті бюджетних установ: оплата праці – це система відносин, яка спрямована на організацію забезпечення і здійснення бюджетною установою виплат працівникам за надані послуги та виконані роботи споживачам бюджетних послуг відповідно до нормативно-правових актів та внутрішніх документів цих установ, регламентацію їх окремих елементів і правових засобів у цій сфері, тоді як термін «заробітна плата» – це елемент (предмет) оплати праці, грошова винагорода працівнику, що еквівалентна ціні за виконану роботу чи надані послуги споживачам бюджетних послуг.

Із впровадженням Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі № 132 «Виплати працівникам» актуальним стало питання трактування економічного змісту поняття «виплати працівникам». Адже набрання чинності НП(С)БОДС № 132 [35] дозволило визначити складові та класифікаційні ознаки виплат працівникам установ сектору загального державного управління України, проте не надало визначення поняттю «виплати працівникам».

У нормативних документах України, у тому числі з питань бухгалтерського обліку, дефініція «виплати працівникам» відсутня. Ми не знайшли і досліджень українських науковців, присвячених глибокому й обґрунтованому розкриттю цього терміна, адапто-

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

ваному для установ сектору загального державного управління України. Це свідчить про те, що виплати працівникам не виокремлено як цілісне поняття у бухгалтерському обліку в державному секторі.

Доцільно зазначити, що визначення поняття «виплати працівникам» наведене в Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку у державному секторі № 25 «Виплати працівникам»: це всі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками [36]. Однак вимоги МСБОДС 25 не є обов'язковими, оскільки Стандарт містить лише рекомендації для запровадження, а чинні класифікаційні ознаки, які застосовуються для структури виплат працівникам бюджетних установ України, відрізняються від класифікаційних ознак МСБОДС 25. Розбіжності в самій структурі виплат працівникам та їх класифікації в результаті порівняння стандартів МСБОДС 25 і НП(С)БОДС 132 були наведені у нашій статті «Обліковий аспект оплати праці у бюджетних установах» [37].

У наведених Стандартах визначеннях йдеться про послуги, надані у минулому. Проте В. С. Лень у своїй науковій статті стверджує, що це не завжди так. Виділивши основні ознаки виплат працівникам, автор визначив виплати працівникам таким чином: це всі форми поточної та майбутньої компенсації та додаткових благ, що їх надає суб'єкт господарювання самостійно або через третю особу працівнику та членам його сім'ї згідно з законодавством та внутрішньою практикою в обмін на майбутні, поточні та минулі послуги та у зв'язку з фактом поточних та минулих трудових відносин [38].

О. Ф. Ярмолюк визначає «виплати працівникам як компенсаційні платежі за надані послуги працівниками, що акумулюються у складі довгострокових і поточних зобов'язань та забезпечень підприємства» [8], однак зазначене трактування змісту, як і наведені у Стандартах, висвітлює лише одну із сторін виплат працівникам – компенсація за надані послуги у минулому, без урахування авансових виплат за майбутні послуги.

З метою всеохопного трактування поняття «виплати працівникам» у контексті установ державного сектору, враховуючи положення національних та міжнародних стандартів у державному секторі і законодавчих актів України, пропонуємо авторське трактування виплат працівникам, адаптувавши визначення В. С. Лєня з позиції установи державного сектору, таким чином: це всі форми поточної та майбутньої компенсації, які належать до фонду оплати праці, та додаткових благ, що їх надає установа сектору загального державного управління самостійно або через третю особу працівнику та членам його сім'ї згідно з законодавством та внутрішніми регламентами в обмін на майбутні, поточні та минулі послуги, надані споживачам бюджетних послуг, та у зв'язку з фактом поточних та минулих трудових відносин; яке дозволить усунути теоретичні та практичні бар'єри в організації та методиці бухгалтерського обліку бюджетних установ в частині виплат працівникам, що є першочерговим заходом гармонізації бухгалтерського обліку в державному секторі з міжнародною практикою.

На основі проведеного аналізу наукових праць та законодавчих актів доцільно висвітлити взаємозв'язки між досліджуваними поняттями у вигляді схеми (рис.).

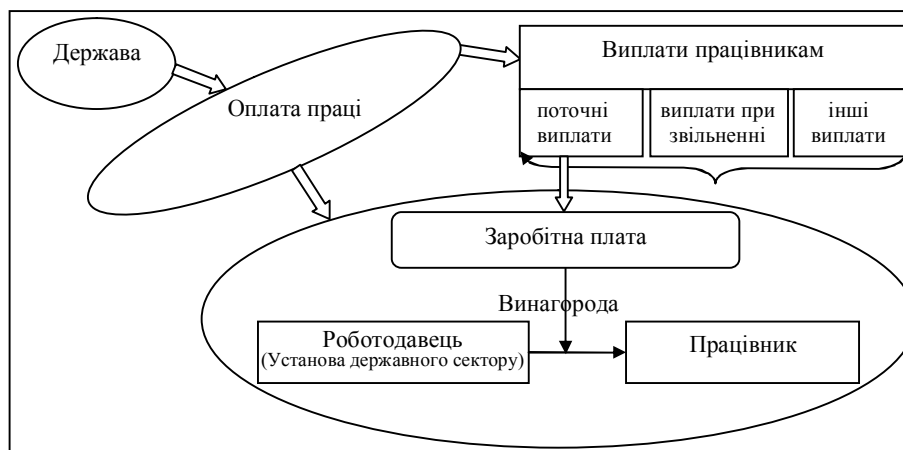

Рис. Зв'язок між обліково-економічними категоріями:
«виплати працівникам», «оплата праці», «заробітна плата»

Джерело: розроблено автором.

Розроблена нами схема висвітлює взаємозв'язки між досліджуваними поняттями, з якої чітко видно, що заробітна плата відображає винагорода роботодавця (установи державного сектору) працівнику за витрачену працю і водночас є складовою виплат працівникам, держава регламентує і забезпечує здійснення цих виплат на основі нормативно-правових актів через систему відносин – оплату праці.

Висновки і пропозиції. Отже, заробітну плату як економічну категорію відносять до найскладніших, тому існує велика кількість визначень цього терміна. Пропонуємо власне трактування економічної сутності поняття «заробітна плата» з позиції працівника бюджетної установи: це винагорода, обчислена у грошовому виразі, порядок обчислення якої регламентовано трудовим договором, яка є ціною за виконані роботи і надані послуги працівника споживачам бюджетних послуг та основним мотиваційним фактором, рівень якого впливає на якість та кількість затраченої праці.

Нами вперше сформульовано визначення з позиції бюджетної установи: заробітна плата – це елемент фінансування видатків на оплату праці, що впливає на фінансовий результат установи сектору загального державного управління України і водночас головний чинник забезпечення матеріальної зацікавленості працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці, що є запорукою підвищення ефективності діяльності бюджетної установи і держави в цілому.

Аналіз наукових праць другої половини ХХ століття виявив, що існує три погляди на співвідношення змісту термінів «заробітна плата» та «оплата праці»: вони є тотожними за змістом; вони співвідносяться як частина та ціле; вони взаємопов'язані причинно-наслідковим зв'язком: оплата праці характеризує певний процес, наслідком якого є заробітна плата.

На нашу думку, терміни «оплата праці» та «заробітна плата», взаємопов'язані причинно-наслідковим зв'язком: термін «оплата праці» більш широкий, який доцільно вважати в контексті бюджетних установ системою відносин, що спрямована на організацію забезпечення і здійснення бюджетною установою виплат працівникам за надані послуги та виконані роботи споживачам бюджетних послуг відповідно до нормативно-правових актів та внутрішніх документів цих установ, регламентацію їх окремих елементів і правових засобів у цій сфері, тоді як термін «заробітна плата» – це елемент (предмет) оплати праці, грошова винагорода працівнику, що еквівалентна ціні за виконану роботу чи надані послуги споживачам бюджетних послуг.

Враховуючи, що у нормативно-правовій базі, яка регулює теоретичні та методичні аспекти бухгалтерського обліку установ сектору загального державного управління

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

України, відсутнє трактування змісту «виплати працівникам», пропонуємо авторське визначення економічної сутності виплат працівникам на основі дефініції В. С. Леня, адаптоване з позиції установи державного сектору, що дозволить усунути теоретичні та практичні бар'єри в організації та методиці бухгалтерського обліку в державному секторі в частині виплат працівникам: це всі форми поточної та майбутньої компенсації, які належать до фонду оплати праці, та додаткових благ, що їх надає установа сектору загального державного управління самостійно або через третю особу працівнику та членам його сім'ї згідно з законодавством та внутрішніми регламентами в обмін на майбутні, поточні та минулі послуги, надані споживачам бюджетних послуг, та у зв'язку з фактом поточних та минулих трудових відносин.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення положень облікової політики як основи обліку виплат працівникам та обґрунтування порядку їх формування.

Список використаних джерел

1. Панкова М. Актуальні питання оплати праці за умов фінансової кризи в Україні / М. Панкова, Г. Соловійова // Схід. – 2009. – № 1. – С. 29–32.
2. Шелешкова С. Заробітна плата як мотиваційна складова продуктивної зайнятості / С. Шелешкова // Україна: аспекти праці. – 2006. – № 2. – С. 9–16.
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець. – 7-е вид., доповн. і переробл. – Житомир : Рута, 2006. – 832 с.
4. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія / С. Ф. Голов. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
5. Дžoга Р. Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : підручник / Р. Т. Дžoга, С. В. Свірко, Л. М. Сінельник. – К. : КНЕУ, 2003. – 483 с.
6. Свірко С. В. Облікова характеристика виплат працівникам у міжнародному бухгалтерському обліку державного сектору / С. В. Свірко // Науковий вісник ВНУ ім. Л. Українки. – 2010. – № 5. – С. 135–145.
7. Жиглей І. В. Облікове забезпечення заходів, пов'язаних з підвищенням мотивації праці, в світлі П(С)БО 26 «Виплати працівникам» / І. В. Жиглей // Вісник ЖДТУ. – 2009. – № 3. – С. 60–65.
8. Ярмолюк О. Ф. Удосконалення облікового забезпечення управління виплатами працівникам підприємства [Електронний ресурс] / О. Ф. Ярмолюк // Ефективна економіка. – 2014. – № 4. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2947>.
9. Кравченко О. В. Виплати працівникам: економічна сутність, вітчизняна та міжнародна практика обліку / О. В. Кравченко, Т. С. Сидорук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – Вип. 38. – С. 174–180.
10. Основи економічної теорії: політекономічний аспект : навч. посіб. / А. А. Григорук, М. С. Палюх, Л. М. Литвин, Т. Д. Літвінова. – 2-ге видання, переробл. і доповн. – Тернопіль : ТДПУ, 2002. – 304 с.
11. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія / В. Д. Базилевич. – К. : Знання-Прес, 2007. – 581 с.
12. Бухгалтерський словник / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП «Рута», 2001. – 224 с.
13. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносина : підручник / О. А. Грішнова. – 5-те вид., оновлене. – К. : Знання, 2011. – 390 с.
14. Іляш О. І. Соціально-економічні засади оплати праці в Україні та за її межами / О. І. Іляш та М. В. Дошак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2007. – Вип. 17.4. – С. 165–168.
15. Золотогоров В. Г. Энциклопедический словарь по экономике / В. Г. Золотогоров. – Минск : Польша, 1997. – 571 с.
16. Кулішов В. В. Мікроекономіка: Основи теорії і практикум : навч. посіб. / В. В. Кулішов. – Львів : Магнолія плюс, 2004. – 332 с.
17. Мандибура В. О. Аналіз економічних та правових методів регулювання мінімальної заробітної плати / В. О. Мандибура, В. О. Тимофєєв. – К. : Парламентське видавництво, 1997. – 86 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

18. Михайленко О. В. Економічна сутність та аналіз заробітної плати / О. В. Михайленко // Агросвіт. – 2010. – № 2. – С. 46–49.
19. *Економічний словник-довідник* / за ред. С.В. Мочерного. – К. : Феміна, 1995. – 368 с
20. *Словник термінів ринкової економіки* / під заг. ред. В. І. Науменка. – К. : Глобус, 1996. – 272 с.
21. Пищуліна О. М. Нова ідеологія реформування заробітної плати: потреба та перспективи / О. М. Пищуліна // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1. – С. 133–140.
22. Поклад И. И. Курс бухгалтерского учета / И. И. Поклад. – М. : Финансы, 1971. – 416 с.
23. Яременко Л. М. Концептуальні засади оплати праці в умовах ринкової економіки / Л. М. Яременко // Економічний вісник університету : зб. наук. пр. Переяслав-Хмельницького держ. пед. ун-ту ім. Г. Сковороди. – 2010. – №15/1. – С. 187–190.
24. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
25. *Економічна енциклопедія* : у 3 т. Т. 1 / редкол.: С. В. Мочерний. – К. : Академія, 2008. – 864 с.
26. Тимош І. М. Економіка праці / І. М. Тимош. – Тернопіль : Астон, 2010. – 347 с.
27. *Про оплату праці* [Електронний ресурс] : Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/>.
28. Пашерстник А. Е. Правовые вопросы вознаграждения за труд рабочих и служащих / А. Е. Пашерстник. – М.-Л. : Изд-во АН СССР, 1949. – 352 с.
29. Лившиц Р. З. Заработная плата в СССР. Правовое исследование / Р. З. Лившиц. – М. : Наука, 1972. – 271 с.
30. Лаптії І. Оплата праці і заробітна плата: щодо питання термінології / І. Лаптії // Право України. – 2005. – № 7. – С. 81–84.
31. Прокопенко В. І. Трудове право України : підручник / Володимир Іванович Прокопенко. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – Х. : Консум, 2002. – 528 с.
32. *Трудове право* : учебник / под ред. О. В. Смирнова. – М. : ТК Велби, Проспект, 2004. – 528 с.
33. Божко В. М. Термінологічні відмінності поняття «оплата праці» і «заробітна плата»: міжнародно-правовий аспект / В. М. Божко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Юридичні науки. – 2010. – № 3. – С. 172–181.
34. Божко В. М. Розмежування змісту термінів «заробітна плата» і «оплата праці» на основі аналізу наукових праць ХХІ століття / В. М. Божко // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. – 2010. – № 4. – С. 50–56.
35. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 132 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0121-12>.
36. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку у державному секторі 25 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.multiprofile.com.ua/25_final.pdf.
37. Шара Є. Ю. Обліковий аспект оплати праці у бюджетних установах / Є. Ю. Шара, В. С. Олійник // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України. – 2015. – № 2 (69). – С. 144–152.
38. Лень В. С. Виплати працівникам: поняття, структура та облік / В. С. Лень // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». – 2015. – № 2 (2). – С. 266–274.

References

1. Pankova, M., Soloviova, H. (2009). Aktualni pytannia oplaty pratsi za umov finansovoi kryzy v Ukraini [Actual questions of labor payment in conditions of financial crisis in Ukraine]. Skhid – East, no. 1, pp. 29–32 (in Ukrainian).
2. Sheleshkova, S. (2006). Zarobitna plata yak motyvatsiina skladova produktyvnoi zainiatosti [Salary as a motivational component of productive employment]. Ukraina: aspekty pratsi – Ukraine: aspects of labour, no. 2, pp. 9–16 (in Ukrainian).
3. Butynets, F.F. (2006). Bukhholderskyi finansovyi oblik [Financial Accounting]. Zhytomyr: Ruta (in Ukrainian).

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

4. Holov, S.F. (2007). Bukhhalterskyi oblik v Ukraini: analiz stanu ta perspektyvy rozvytku [Accounting in Ukraine: analysis of the state and prospect of development]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury (in Ukrainian).
5. Dzhoha, R.T., Svirko, S.V., Sinelnik, L.M. (2003). Bukhhalterskyi oblik u biudzhethnykh ustanovakh [Accounting in budgetary institutions]. Kyiv: KNEU (in Ukrainian).
6. Svirko, S.V. (2010). Oblikova kharakterystyka vyplat pratsivnykam u mizhnarodnomu bukhhalterskomu obliku derzhavnogo sektoru [Accounting description of employee benefits in the international accounting of public sector]. Naukovyi visnyk VNU im. L. Ukrainky – Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka VNU, no 5, pp. 135–145 (in Ukrainian).
7. Zhyhlei, I.V. (2009). Oblikove zabezpechennia zakhodiv, poviazanykh z pidvyshchenniam motyvatsii pratsi, v svitli P(S)BO 26 «Vyplaty pratsivnykam» [Accounting providing of events related to the increase of motivation of labour in the light of NAS 26 «Employee Benefits»]. Visnyk ZhDTU – Bulletin ZhSTU, no 3, pp. 60–65 (in Ukrainian).
8. Yarmoliuk, O.F. (2014). Udoskonalennia oblikovoho zabezpechennia upravlinnia vyplatamy pratsivnykam pidpriemstva [Improvement of the accounting providing of management employee benefits of enterprise]. Efektyvna ekonomika – Effective economy, no 4. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2947>.
9. Kravchenko, O.V., Sydoruk, T.S. (2014). Vyplaty pratsivnykam: ekonomichna sutnist, vitchyzniana ta mizhnarodna praktyka obliku [Employee benefits: economic essence, domestic and international accounting practice]. Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy – Problems and prospects of development of the banking system of Ukraine, issue 38, pp. 174–180 (in Ukrainian).
10. Hryhoruk, A.A., Paliukh, M.S., Lytvyn, L.M., Litvinova, T.D. (2002). Osnovy ekonomichnoi teorii: politekonomichnyi aspekt [Foundations of economic theory: political economy aspect] (2nd ed., rev. and enl.). Ternopil: TDP (in Ukrainian).
11. Bazylevych, V.D. (2007). Ekonomichna teoriia: Politekonomiia [Economic theory: Political economy]. Kyiv: Znannia (in Ukrainian).
12. Butynets, F.F. (ed.) (2001). Bukhhalterskyi slovnyk [Accounting Dictionary]. Zhytomyr: PP «Ruta» (in Ukrainian).
13. Hrishnova, O.A. (2011). Ekonomika pratsi ta sotsialno-trudovi vidnosyny [Labour economics and social-labor relations]. Kyiv: Znannia (in Ukrainian).
14. Iliash, O.I., Doshak, M.V. (2007). Sotsialno-ekonomichni zasady oplaty pratsi v Ukraini ta za yii mezhamy [Socioeconomic foundations of labor payment in Ukraine and abroad]. Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of NFU of Ukraine, issue 17.4, pp. 165–168 (in Ukrainian).
15. Zolotohorov, V.H. (1997). Entsyklopedycheskyi slovar po ekonomike [Encyclopedic dictionary of economics]. Minsk: Polymia (in Russian).
16. Kulishov, V.V. (2004). Mikroekonomika: Osnovy teorii i praktykum [Microeconomics: fundamentals of theory and practice]. Lviv: Mahnoliia plus (in Ukrainian).
17. Mandybura, V.O., Tymofieiev, V.O. (1997). Analiz ekonomichnykh ta pravovykh metodiv rehuliuвання minimalnoi zarobitnoi platy [Analysis of economic and legal methods of regulating minimum wages]. Kyiv: Parlamentske vydavnytstvo (in Ukrainian).
18. Mykhailenko, O.V. (2010). Ekonomichna sutnist ta analiz zarobitnoi platy [The economic essence and analysis of wages]. Ahrosvit – Agrosvit, no. 2, pp. 46–49 (in Ukrainian).
19. Mochernyi, S.V. (ed.) (1995). Ekonomichni slovnyk-dovidnyk [Economic dictionary]. Kyiv: Femina (in Ukrainian).
20. Naumenko, V.I. (ed.) (1996). Slovnyk terminiv rynkovoï ekonomiky [Glossary of market economy]. Kyiv: Hlobus (in Ukrainian).
21. Pyschulina, O.M. (2007). Nova ideolohiia reformuvannia zarobitnoi platy: potreba ta perspektyvy [The new ideology of reforming wage: the need and prospects]. Stratehichni priorytety – Strategic priorities, no. 1, pp. 133–140 (in Ukrainian).
22. Poklad, I.I. (1971). Kurs bukhhalterskoho ucheta [Accounting course]. Moscow: Finansy (in Russian).
23. Yaremenko, L.M. (2010). Kontseptualni zasady oplaty pratsi v umovakh rynkovoï ekonomiky [Conceptual principles of labor payment in a market economy]. Ekonomichni visnyk universytetu zb. nauk. pr. Pereiaslav-Khmelnys. derzh. ped. un-tu im. H. Skovorody – Economic Bulletin of

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

university: scientific works of The Pereyaslav-Khmelnytsky Pedagogical University of H. Skovoroda, no. 15/1, pp. 187–190 (in Ukrainian).

24. Podatkovyi kodeks Ukrainy [The Tax Code of Ukraine]. (2010, December, 2). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

25. Mochernyi, S.V. (ed.) (2008). Ekonomichna entsyklopediia [The economic encyclopedia]. Kyiv: Akademiia (in Ukrainian).

26. Tymosh, I.M. (2010). Ekonomika pratsi [Labour economics]. Ternopil: Aston (in Ukrainian).

27. Pro oplatu pratsi : Zakon Ukrainy vid 24.03.1995 № 108/95–VR. [Law of Ukraine on labor payment from March, 24, 1995 № 108/95–VR]. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.

28. Pasherstnyk, A.E. (1949). Pravovye voprosy voznahrazhdeniya za trud rabochikh i sluzhashchikh [Legal questions of labor remuneration of workers and employees]. Moscow–Leningrad: AN SSSR (in Russian).

29. Livshyts, R.Z. (1972). Zarabotnaia plata v SSSR. Pravovoe issledovanie [Wages in the USSR. A legal research]. Moscow: Nauka (in Russian).

30. Laptii, I. (2005). Oplata pratsi i zarobitna plata: shchodo pytannia terminolohii [Labor payment and wages: in relation to the question of terminology]. Pravo Ukrainy – Law of Ukraine, no. 7, pp. 81–84 (in Ukrainian).

31. Prokopenko, V.I. (2002). Trudove pravo Ukrainy [Labour law of Ukraine]. Kharkiv: Konsum (in Ukrainian).

32. Smirnov, O.V. (ed.) (2004). Trudovoe pravo [Labour law]. Moscow: TK Velby, Prospekt (in Russian).

33. Bozhko, V.M. (2010). Terminolohichni vidminnosti poniattia «oplata pratsi» i «zarobitna plata»: mizhnarodno-pravovyi aspekt [Terminology differences between the concept of «labor payment» and «wages»: international legal aspects]. Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Yurydychni nauky – Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal affairs. Legal sciences, no. 3, pp. 172–181 (in Ukrainian).

34. Bozhko, V.M. (2010). Rozmezhuвання змісту термінів «zarobitna plata» i «oplata pratsi» na osnovi analizu naukovykh prats XXI stolittia [Differentiation meaning of the term «wages» and «labor payment» based on an analysis scientific works of XXI century]. Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Yurydychni nauky – Bulletin of Zaporizhzhya National University. Legal sciences, no. 4, pp. 50–56 (in Ukrainian).

35. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku v derzhavnomu sektori 132 «Vyplaty pratsivnykam» [National public sector accounting standard 132 «Employee Benefits»]. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0121-12>.

36. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku u derzhavnomu sektori 25 «Vyplaty pratsivnykam» [International Public Sector Accounting Standard 25 «Employee Benefits»]. Retrieved from http://www.multiprofile.com.ua/25_final.pdf.

37. Shara, Ye.Iu., Oliinyk, V.S. (2015). Oblikovyi aspekt oplaty pratsi u biudzhethnykh ustanovakh [Accounting aspect of labor payment in budgetary institutions]. Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy – Scientific Bulletin of the National university of the state tax service of Ukraine, no. 2 (69), pp. 144–152 (in Ukrainian).

38. Len, V.S. (2015). Vyplaty pratsivnykam: poniattia, struktura ta oblik [Employee benefits: the concept, the structure and the accounting]. Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriia “Ekonomichni nauky” – Bulletin of the Chernihiv National University of Technology. Ser. Economic sciences, no. 2 (2), pp. 266–274 (in Ukrainian).

Олійник Вікторія Сергіївна – аспірант, Університет державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, 08200, Україна).

Олейник Виктория Сергеевна – аспірант, Університет государственной фискальной службы Украины (ул. Университетская, 31, г. Ирпень, 08200, Украина).

Oliinyk Viktoriia – PhD student, University of the State Fiscal Service of Ukraine (31, University Str., 08200 Irpin, Ukraine).

E-mail: patsay1992@rambler.ru